

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ ЕКОНОМІКИ ТА УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМНИЦТВОМ

Кафедра загальної економічної теорії та економічної політики

АВТОРЕФЕРАТ
кваліфікаційної роботи
на здобуття освітнього ступеня магістра
зі спеціальності 051 Економіка
за магістерською програмою професійного спрямування
«Економіка»

на тему:

«ТЕОРЕТИЧНІ ПЕРЕДУМОВИ РОЗРОБКИ НАПРЯМІВ
ПІСЛЯВОЄННОГО ОНОВЛЕННЯ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ»

Виконавець:

студент 63 групи факультету економіки та управління підприємництвом
Бринза Максим Вячеславович _____
/підпис/

Науковий керівник:

д.е.н., професор, член-кореспондент НАН України, завідувач кафедри загальної економічної теорії та економічної політики
Зверяков Михайло Іванович _____
/підпис/

Дипломною роботою є рукопис.

Робота виконана на кафедрі загальної економічної теорії та економічної політики Одеського національного економічного університету Міністерства освіти і науки України.

Керівник: доктор економічних наук, професор

Звєряков Михайло Іванович

завідувач кафедри загальної економічної теорії та економічної політики Одеського національного економічного університету, м. Одеса.

Рецензент: доктор економічних наук, професор

Хумарова Ніна Іполітівна

заступник директора Інституту ринку та економіко-екологічних досліджень, м. Одеса

Захист відбудеться 15 січня 2024 року о 9.00 годині на засіданні Державної екзаменаційної комісії в Одеському національному економічному університеті за адресою: 65082 м. Одеса, вул. Преображенська, 8.

З дипломною роботою можна ознайомитися на кафедрі загальної економічної теорії та економічної політики Одеського національного економічного університету за адресою: 65082 м. Одеса, вул. Преображенська, 8., ауд. 316.

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми роботи є очевидною в контексті повномасштабної війни в Україні, що розпочалася після вторгнення РФ. Війна має глибокі соціальні, економічні і політичні наслідки, які вимагають невідкладного і системного розгляду для подальшого відновлення країни.

По-перше, війна призвела до величезних руйнувань і втрат, які вимагають негайних заходів з відновлення економічної інфраструктури. Подолання цих викликів вимагатиме від України і міжнародного співтовариства спільних зусиль, координації та розробки ефективних стратегій відновлення.

По-друге, війна породжує не тільки економічні, але і соціальні проблеми, такі як внутрішнє переміщення населення, біженці, порушення соціальної стабільності та зміни в економічних пріоритетах. Це вимагає розробки і впровадження нових соціально-економічних стратегій та програм для відновлення нормального функціонування суспільства.

По-третє, в контексті глобальних змін, які відбуваються в світі через війну в Україні, постає питання про нову модель розвитку країни. Це стає центральною темою обговорення не лише внутрішньо, але і на міжнародних форумах, зустрічах та конференціях, де обговорюються перспективи та можливості України в нових геополітичних умовах.

По-четверте, важливо розуміти, що війна може бути і шансом для переосмислення і трансформації суспільства. Україна має унікальну можливість змінити свій вектор розвитку, визначити власне місце в міжнародному співтоваристві і змінити свою роль у світі. Така трансформація вимагає ретельного вивчення і розробки нових стратегій, які будуть сприяти стабільному і сталому розвитку.

Укладення всіх цих аспектів в рамках дипломної роботи надасть можливість розглядати війну як каталізатор для нових економічних, соціальних та політичних реформ в Україні. Проведений аналіз дозволить розробити конкретні плани дій та стратегії, спрямовані на відновлення країни після війни і її подальший сталий розвиток.

Метою дослідження є аналіз та розробка ефективних стратегій, спрямованих на підтримку економічного відновлення після війни, забезпечення сталого розвитку та поліпшення соціального благополуччя громадян України.

Завдання дослідження:

- Дослідити історичні приклади повоєнного відновлення та визначити досвід, який буде корисним нашій державі;
- Розглянути соціально-економічну модель України, яка мала місце до початку повномасштабної війни;
- Оцінити вплив повномасштабної війни в Україні на економіку та визначити основні виклики, що виникають внаслідок військового конфлікту;
- Проаналізувати соціальні і економічні наслідки війни в Україні, звертаючи увагу на переміщення населення, економічні труднощі та інші виклики;

- Вивчити роль та можливості міжнародних організацій та країн у відновленні економіки України після війни;
- Розробити стратегії та напрями соціально-економічного відновлення економіки України, засновані на теоретичних концепціях та практичних можливостях.

Об’єктом дослідження є економічні та соціальні процеси в Україні, які виникають та розвиваються внаслідок повномасштабної війни

Предметом дослідження є теоретичні передумови та практичні напрями розробки стратегій післявоєнного відновлення економіки України.

Методологічна основа роботи базується на комбінації різних методологічних підходів, оскільки в даному випадку досліджуються як теоретичні, так і практичні аспекти. Основні методологічні підходи включають:

Системний підхід (дослідження взаємозв'язків та взаємодії різних складових системи економіки України в умовах війни та післявоєнного періоду);

Аналітичний підхід (аналіз економічних, соціальних, теоретичних та прикладних аспектів впливу війни на розвиток економіки);

Історичний підхід (врахування історичних фактів та аналіз подій, які мали місце у минулому та їх вплив на економічні процеси);

Компаративний аналіз (порівняння досвіду відновлення економік інших країн, які пережили подібні виклики, для виділення ефективних стратегій та підходів);

Ця комбінація методологічних підходів дозволяє глибше розуміти та аналізувати складні аспекти відновлення економіки України в умовах післявоєнного періоду.

Інформаційна база дослідження. Роботи вітчизняних науковців, які переважно опубліковані в журналі Економіка України. Праці іноземних вчених минулого. Також були використані дані з сайтів уряду України та різних новинних українських ресурсів.

Структура та обсяг роботи. Кваліфікаційна робота складається зі вступу, 3-х розділів, висновків, списку використаних джерел, який складається з 53 літературних найменувань. Робота містить 13 таблиць, 10 рисунків. Основний текст роботи викладено на 80 сторінках.

Публікації. За результатами виконання кваліфікаційної роботи магістра опубліковано 1 статтю: «Теоретичні рекомендації для повоєнного відновлення економіки України» яка була опублікована в Науковому студентському віснику Одеського національного економічного університету (№ 39, 2023 р.).

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ ДИПЛОМНОЇ РОБОТИ

У першому розділі «ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ОНОВЛЕННЯ ЕКОНОМІКИ» були розглянуті теоретичні аспекти оновлення економіки. Визначено різницю між економічним оновленням та повоєнним відновленням. Досліджено приклади повоєнного відновлення та оглянуто господарську модель України.

Економічне оновлення може включати в себе різні заходи, політичні реформи та стратегії, спрямовані на покращення економічної ситуації, наприклад:

➤ Лібералізація ринків: Зниження обмежень та бюрократичних перешкод для бізнесу та іноземних інвесторів, щоб створити сприятливе середовище для розвитку приватного сектору.

➤ Фіскальна політика: Зміни в оподаткуванні, бюджетному плануванні та грошовій політиці для підтримки стабільності і стимулювання росту.

➤ Інфраструктурні інвестиції: Розвиток та модернізація транспортної, комунікаційної та енергетичної інфраструктури для підтримки економічного росту.

➤ Освіта та розвиток людських ресурсів: Інвестиції в освіту, навчання та професійний розвиток для підвищення кваліфікації робочої сили.

➤ Соціальна підтримка: Заходи для зменшення бідності, безробіття та соціальної нерівності, щоб підтримати соціальну стабільність.

➤ Інновації та дослідження: Заохочення наукових досліджень та розвитку нових технологій, що сприяють інноваціям та конкурентоспроможності.

Робота призначена для аналізу та розробки напрямків оновлення економіки України виходячи з реалій, у яких опиниться наша країна, адже звичайне і післявоєнне економічне відновлення хоч і подібні між собою за багатьма аспектами, проте між ними є і важливі відмінності.

Загалом, основна відмінність полягає в тому, що повоєнне економічне відновлення спеціально спрямоване на відновлення країни після війни та враховує великі руйнування, тоді як звичайне економічне оновлення може стосуватися будь-якого часу і не обов'язково пов'язане з воєнними конфліктами.

Основними аспектами повоєнного економічного відновлення можна вважати наступні:

1. Відновлення економічних ресурсів: Першим етапом є відновлення інфраструктури, виробничих потужностей, житлового фонду, транспортної системи тощо, які можуть бути пошкоджені або зруйновані під час війни.

2. Гуманітарна допомога і соціальна підтримка: Економічне відновлення часто супроводжується програмами гуманітарної допомоги та соціальної підтримки населення, особливо для постраждалих груп.

3. Структурні реформи: Післявоєнне відновлення може включати структурні реформи, спрямовані на поліпшення ефективності економіки, лібералізацію ринків, підвищення конкурентоспроможності та залучення інвестицій.

4. Соціальний розвиток: Покращення життєвих умов, освіти, охорони здоров'я, доступу до робочих місць і соціальної захищеності грає важливу роль у підтримці стійкого розвитку та уникненні подальших конфліктів.

Проблеми відновлення держави після війни та створення ефективної системи управління на різних рівнях стають центральними аспектами дослідження для багатьох вчених. Особлива увага приділяється аналізу досвіду відновлення країн Західної Європи після Другої світової війни, зокрема, фокусується на розробці "плану Маршалла" та створенні ефективних інституцій, особливо на рівні держави, для успішної його реалізації.

Передумовами для початку впровадження «плану Маршалла» стали складні економічні обставини в Західній Європі в повоєнний період. Важливою особливістю "Плану Маршалла" була інноваційна схема фінансових транзакцій, яка призвела до значного збільшення використовуваних ресурсів. Ця підтримка, безперечно, відіграла свою позитивну роль, проте варто враховувати, що успіх не залежав лише від фінансової допомоги, але також від організаційної роботи, яку здійснювала американська адміністрація.

Для України, з огляду на довоєнний стан реального сектору економіки, особливо стратегічних галузей промисловості й ВПК, корисним є досвід «плану Маршалла», згідно з яким стратегічним пріоритетом для країни має стати неоіндустріалізація, починаючи з прийняття відповідних законодавчих актів і завершуючи розробкою і реалізацією відповідної програми в складі масштабних проєктів

Для України особливо важливим і, зокрема, інструктивним у певних аспектах є досвід економічного відновлення та формування трьох істотно різних моделей державного управління після Другої світової війни таких країн як: Німеччина, Японія та Корея.

Аналіз досвіду Німеччини, яка зазнала швидкого та ефективного економічного відновлення після Другої світової війни, дійсно може надати багато корисних висновків для країн, які стикаються з кризовими ситуаціями. "Німецьке економічне диво" є прикладом успішного виходу з гострої кризи завдяки виваженим діям політичного керівництва.

Концепція "соціального ринкового господарства", яку запропонував Л. Ерхард, виявилася ефективною стратегією для відновлення економіки Німеччини після Другої світової війни. Ця модель сприяла товарному достатку та приватній конкуренції, але водночас утримувала ринок у певних межах та зменшувала його негативні впливи на соціально незахищені групи, такі як безробітні та малозабезпечені. Вона дозволила досягти успіху в утриманні балансу між економічною та соціальною політикою. Її застосування під час відновлення Німеччини служить прикладом успішного поєднання приватної ініціативи та державного втручання в економічне життя.

Німецький уряд систематично вирішував питання соціальної справедливості, безпеки і підвищення рівня життя громадян. Його гнучка та цілеспрямована соціальна політика, хоча можливо, сповільнювала реформи, проте дозволяла уникнути соціальних потрясінь і катастрофічного зниження рівня життя найбільш вразливих верств населення. Це, в свою чергу, заважало лівим політичним силам приходити до влади. Людвіг Ерхард вважав, що держава повинна підтримувати пріоритет особистої, економічної та політичної свободи, гарантуючи їй збереження в балансі інтересів у суспільстві для досягнення загального блага. При цьому, за його

думкою, ринкова економіка повинна бути соціально орієнтованою, а держава в економічній політиці повинна керуватися принципами господарської доцільності та соціальної справедливості.

Основні принципи концепції «соціального ринкового господарства» включають в себе декілька ключових аспектів:

- По-перше, наголос робиться на досягненні високого рівня добробуту для всіх верств населення.
- По-друге, важливим елементом моделі є вільна ринкова конкуренція та приватне підприємництво як засіб досягнення високої продуктивності та ефективності економіки.
- По-третє, активна участь держави в забезпеченні передумов і умов конкуренції є ключовою умовою досягнення поставленої мети.

Загалом, ці принципи можуть слугувати важливими вказівками для країн, які шукають шляхи виходу з економічних криз та прагнуть до сталого економічного розвитку. Однак слід також враховувати контекст та особливості кожної конкретної ситуації при адаптації подібних моделей.

Досвід відновлення економіки Японії після Другої світової війни представляє собою цікавий приклад успішної реабілітації після великої кризи. Відомий японський план відновлення, розроблений молодими чиновниками Сабуро Окіто та Йоносуке Гото, став визнаним прикладом як економічного мислення, так і методологічного підходу до вирішення складних економічних проблем.

Звіт "Основні проблеми економічної реконструкції Японії", опублікований у вересні 1946 року. Він складався з двох частин та представляє важливий етап в плануванні відновлення економіки Японії після Другої світової війни.

Основні ідеї, що містилися у звіті, можна згрупувати таким чином:

- економічна політика Японії має базуватися на глибокому аналізі зсуву глобальних тенденцій;
- повинна бути розроблена і впроваджена всеохоплююча і конкретна стратегія відновлення, що має ґрунтуватися на індустріалізації, вдосконаленні технологій і динамічному розвитку торгівлі;
- на етапі відновлення інвестиції мають стати основним пріоритетом, споживання повинно бути обмежене (населення терпить низький рівень життя доти, доки економіка не покаже сталих темпів зростання);
- мають бути відновлені й вільні ринки через концентрацію зусиль на насичення ресурсами;
- для відновлення галузі необхідно ретельно проаналізувати ключові аспекти і запропонувати реалістичні та конкретні програми розвитку

Наступним етапом в історії повоєнного відродження стає економічна трансформація Південної Кореї у 1961 році, коли на керівництво прийшла нова команда реформаторів під керівництвом генерала Пак Чон Хі. Адміністрація визначила своєю стратегією перетворення країни із відсталої аграрної на сучасну індустріальну, ґрунтуючись на централізованому управлінні.

Основними економічними цілями нового уряду були зміцнення ролі ключових галузей промисловості, зменшення рівня безробіття та впровадження ефективних методів управління. Низка заходів була спрямована на підвищення обсягів експорту,

що передбачало покращення конкурентоспроможності південнокорейських товарів і підвищення продуктивності праці.

Важливим аспектом в цей період стало бурхливе розвиток сектору послуг, який став ключовим чинником в економічному ландшафті. Розширення внутрішнього ринку та зростання витрат населення на різноманітні послуги відзначили новий етап в економічному розвитку Південної Кореї, сприяючи диверсифікації її господарства та зміцненню стійкості.

Таким чином, з досвіду Південної Кореї можна зробити висновок, що успішні економічні перетворення є можливими за авторитарної моделі державного управління, яка в принципі не виключає наявності тих чи інших форм суспільного контролю. Водночас неспроможність влади несе загрози соціальних потрясінь і конфліктів, що можуть стати руйнівними для держави.

Загалом, ключові висновки наголошують на необхідності трансформації системи державного управління, активної ролі вищого політичного керівництва та лідера держави, а також на важливості міжнародної підтримки для успішного післявоєнного відновлення.

Успіх реформ залежатиме від здатності держави раціонально реагувати на геополітичні реалії та враховувати унікальні виклики та завдання країни. Оптимальний баланс між внутрішньою трансформацією та зовнішньою підтримкою стане ключем до стійкого та успішного відновлення країни.

Для розробки стратегії відновлення економіки після періоду війни в Україні, надзвичайно важливо розглядати економічну модель, яка існувала перед конфліктом. Ця модель не змінилася за час війни, тому саме з неї має початися процес відновлення. Аналізуючи досвід інших країн, які зробили відновлення своєї економіки після війни, слід враховувати, що успіх таких процесів полягає в комплексному підході. Відновлення економіки та реформування моделі повинні відбуватися паралельно, узгоджено та зорієнтовано на забезпечення стійкого та всебічного розвитку країни.

За словами М. Зверякова – створення повоєнної моделі економічного розвитку України не може не зважати, з одного боку, на її історію, традиції, умови соціально-економічного розвитку за роки незалежності, місце у світовій господарській системі, а з іншого – на досвід успішних реформ інших країн... Дані слова означають, що просто взяти певну ідею та реалізувати її у нас звісно можливо, але це – не буде ефективним вирішенням проблеми. Потрібно виходити з того соціально-економічного устрою, який вже є у нас, поступово його змінювати та реформувати, задля досягнення позитивного результату.

Вітчизняна господарська модель, сформована у 1990-ті роки та ґрунтована на залежності від сировинних товарів на зовнішніх ринках, призвела до серйозної деіндустріалізації економіки. Ця модель знизила важливість країни на світовій арені та перетворила її на периферію світового капіталізму, що призвело до великої різниці у рівнях багатства та бідності.

Для виходу з цієї ситуації та досягнення сталого економічного розвитку необхідне не просто відновлення, а нова індустріалізація, яка повинна містити в собі

впровадження високих технологій та наукомістких процесів, що сприятиме відродженню національної економіки та зростанню конкурентоспроможності на світовому ринку.

Також варто розуміти й те, що ключовими причинами економічних негараздів за часів існування незалежної України до початку повномасштабної війни є кризові явища з інтервалом у 5-10 років, які безпосередньо вплинули на розвиток промисловості. Так, в економічній літературі виокремлюють такі кризові періоди:

- становлення України як незалежної держави (1991—1993 рр.), ознаками якого стали лібералізація цін за відсутності конкуренції та збереження командно-адміністративних функцій держави, гіперінфляція (майже 2000%), грошова емісія, банкрутство і ліквідація підприємств, знецінення вкладів населення, розрив господарських зв'язків з підприємствами колишнього СРСР;
- фінансова криза 1998 р., викликана необґрунтованою борговою політикою держави, зумовленою дефіцитом державного бюджету;
- структурна криза 2003—2004 рр., що охопила ринок продовольства, фінансово-кредитну та енергетичну системи тощо;
- фінансова криза 2008 р., причиною якої стали боргові та інші зобов'язання, аналогічні проблемам 1998 р.;
- військова агресія росії та анексія Криму 2014 р.
- криза, пов'язана з пандемією коронавірусу 2020 р.

У другому розділі **«ПЕРЕДУМОВИ ТА ВИКЛИКИ ПІСЛЯВОЄННОГО ВІДНОВЛЕННЯ В УКРАЇНІ»** були проаналізовані економічні наслідки повномасштабного вторгнення. Структуровано політичні та соціокультурні аспекти відновлення. Розглянуто напрямки міжнародної співпраці.

З початку повномасштабного російського військового вторгнення, за даними звіту Київської школи економіки (КШЕ), станом на червень 2023 року, загальна сума прямих задокументованих збитків житловій та нежитловій нерухомості, іншій інфраструктурі склала понад \$150,5 млрд (за вартістю заміщення). Найбільша частка у загальному обсязі прямих збитків належить житловим будівлям (37,1% або \$55,9) та інфраструктурі (24,3% або \$36,6 млрд).

У свою чергу сума не прямих збитків завданих Україні через втрати доходів різних сфер економіки, додаткові витрати, пов'язані з війною, а також майбутні втрати, які економіка зазнає внаслідок війни становлять \$265,6 млрд. У загальному обсязі непрямих збитків найбільше збитків зазнали активи підприємств та промисловість (19,4% або \$51,5 млрд), а також АПК та земельні ресурси (15,2% або \$40,3 млрд).

За іншою, спільною оцінкою ООН, Світового банку, Європейської комісії і Уряду України, за рік війни (з лютого 2022-го по лютий 2023 р.) загальна сума прямих збитків і втрат, завданих Україні країною-агресоркою, сягнула 423,8 млрд дол.

Незважаючи на бойові дії, що велися протягом 2022 р., за 10 місяців минулого року вітчизняному уряду вдалося стабілізувати соціально-економічну ситуацію, а бізнесу, частково, проте все ж адаптуватися до умов воєнного стану.

Важливо усвідомлювати, що війна продовжує впливати на країну, і поки немає ясної перспективи завершення. Збитки зростають з плином часу. Ця

невизначеність вимагає не лише планування для майбутнього, але й активної реакції на нові обставини.

Проте все ж, рано чи пізно війна завершиться і після цього в Україні почнеться період відновлення та перетворень, що може визначити її майбутнє. Одним із ключових аспектів є перспектива економічного зростання, яке сприятиме притоку інвестицій та розвитку бізнесу. Інвестиції можуть не лише відновити постраждалі сектори економіки, але й стати стимулом для впровадження нових технологій та розвитку інновацій.

Окрім економічних викликів, країні слід буде вирішувати соціальні та демографічні проблеми. Велика кількість еміграції та можливий брак кваліфікованої робочої сили можуть вплинути на структуру суспільства та економіку. Тому акцент на розвиток освіти, створення умов для повернення висококваліфікованих спеціалістів та міграційна політика можуть стати важливими чинниками для стратегічного розвитку.

Загалом, після закінчення війни перед Україною відкривається шлях до нового етапу розвитку, де рішення політичних, економічних та соціальних викликів визначатимуть формування країни в майбутньому.

У контексті повоєнного відновлення важливо розглядати не лише економічні аспекти, але й політичні та соціокультурні виміри цього процесу. Після завершення конфлікту, політичний ландшафт країни та її соціокультурна тканина можуть залишитися вразливими і потребувати уважного врегулювання.

Політичні та соціокультурні аспекти повоєнного відновлення охоплюють широкий спектр питань і викликів, які виникають в країні після завершення військового конфлікту. Ці аспекти визначають способи, якими країна може вирішувати політичні, економічні та соціокультурні завдання, пов'язані з відновленням та перебудовою:

- **Реформи та правова система:** Відновлення стабільності вимагає системних реформ у сферах правосуддя, адміністративного управління та політичного лідерства. Зміцнення верховенства права та побудова ефективних інституцій є важливими етапами для забезпечення сталого розвитку.

- **Міжнародні відносини та дипломатія:** Реструктуризація зовнішньої політики та активна участь в міжнародних організаціях допомагають країні отримати підтримку та ресурси для відновлення. Розвиток партнерств та співпраці сприяє глобальній інтеграції та підтримці.

- **Демократизація та участь громадян:** Після війни може виникнути потреба в підтримці демократичних процесів та забезпеченні активної участі громадян у прийнятті рішень. Розвиток громадянського суспільства та підтримка громадянської участі є ключовим для забезпечення легітимності та ефективності політичних інститутів.

- **Врегулювання політичних конфліктів:** Завершення війни може призвести до наявності різних політичних поглядів та інтересів. Розробка механізмів врегулювання конфліктів, національного діалогу та побудова консенсусу стають важливими завданнями для політичної стабільності.

- Врегулювання соціально-економічних нерівностей: Після війни виникає потреба у вирішенні соціальних та економічних проблем. Забезпечення доступу до освіти, охорони здоров'я та соціальної допомоги сприяє стабілізації суспільства.

- Соціальна реінтеграція: Відновлення сприятливого соціального середовища для ветеранів, біженців та постраждалих від війни є важливим завданням. Програми психологічної підтримки та реінтеграції допомагають їм повертатися до звичайного життя.

- Збереження культурної ідентичності: Війна може вплинути на культурну спадщину та ідентичність. Заходи для збереження та відновлення культурних цінностей є важливим елементом у створенні об'єднаного національного свідомості.

- Освіта та розвиток людських ресурсів: Інвестування в освіту та розвиток людських ресурсів є стратегічно важливим для відновлення суспільства. Створення програм навчання, підвищення кваліфікації та підтримка інновацій в освіті допоможе підготувати населення до нових викликів та можливостей.

Ці аспекти взаємодіють та визначають успішність процесу повоєнного відновлення, що сприяє сталому розвитку країни та побудові мирного суспільства.

Відновлення України після війни та впровадження нової економічної політики вимагають змін, які передбачають проведення необхідних реформ, використання інноваційних методів управління державними фінансами та акцентування уваги на розширенні відтворення економічних відносин, що відповідають європейським та міжнародним стандартам. Крім відновлення зруйнованих сфер, таких як енергетика, соціальна сфера, житлово-комунальне господарство, аграрний сектор, Україні також потрібно перейти на новий рівень соціально-економічного розвитку та гарантувати сталу динаміку економічного зростання.

Цей процес повинен враховувати особливості соціально-економічної моделі, що склалася в країні, оскільки відновлення ґрунтується саме на її основі. Важливо враховувати існуючі соціальні та економічні реалії, виходячи з наявних ресурсів та потенціалу. Такий підхід дозволить ефективно адаптувати нові стратегії до специфіки українського суспільства та економіки, забезпечуючи сталий та збалансований розвиток.

Повномасштабне російське вторгнення завдало великої шкоди таким галузям, як охорона здоров'я, освіта, соціальний захист населення та культура.

За словами Ю. Радіонова: «необхідно якнайшвидше все відновити з використанням сучасних технологій і досягнень науково-технічного прогресу.» Варто розуміти, що відновлення зруйнованого не дасть того ефекту і не забезпечить повноти очікувань суспільства без трансформації функціонування системи цих галузей. Адже, українське суспільство вже сьогодні вимагає нових, якісних стандартів у сферах охорони здоров'я, підготовки кадрів, надання соціальних послуг, суспільних благ. Отже, упровадження соціальної політики необхідно розглядати крізь призму поєднання інтересів держави і задоволення суспільних потреб індивідуальних і соціальних груп населення. В умовах війни і під час післявоєнної реконструкції мають відбуватися мінімізація негативних наслідків руйнувань критичної і соціальної інфраструктур, надання допомоги безпритульним і внутрішньо переміщеним особам тощо.

Повоєнна відбудова України міститиме в собі величезні витрати, і, безперечно, забезпечення фінансування виглядає надзвичайно актуальним завданням. На сьогоднішній день наша країна отримує фінансову допомогу від міжнародних організацій, уряд здійснює фінансову підтримку для поточних витрат, але враховуючи обсяги завдань, перед якими стоїть країна, очікується, що в майбутньому зросте потреба у ще більших фінансових ресурсах.

Зазначаючи цю потребу, важливо враховувати можливості залучення міжнародних коштів. Співпраця з різними міжнародними організаціями та країнами стане ключовим елементом успішної відбудови. Це дозволить розширити фінансові ресурси, забезпечуючи українському уряду додаткову підтримку для виконання величезного обсягу завдань, пов'язаних із відновленням економіки та інфраструктури.

Партнерські відносини з різними організаціями та країнами можуть також стати каталізатором для впровадження сучасних управлінських практик, що сприятимуть ефективнішому використанню фінансових ресурсів та досягненню сталого розвитку.

Таким чином, важливо розглядати фінансову допомогу як інструмент не лише для відновлення матеріальних ресурсів, але й для зміцнення міжнародних зв'язків та впровадження сучасних рішень у процес відбудови.

Потенційними джерелами післявоєнної відбудови України є:

- Урядова допомога у формі грантів, кредитних ліній, які можуть адмініструватися профільними агенціями USAID (США), SIDA (Швеція);
- Міжнародні фінансові інститути – Світовий банк (СБ), Європейський банк реконструкції та розвитку (ЄБРР), Європейський інвестиційний банк (ЄІБ) тощо;
- Приватні інвестиції;
- Репарації.

Також варто сказати про те, що з початку повномасштабної війни близько 40 країн світу надали Україні військову, гуманітарну та фінансову підтримку на суму майже 185 млрд доларів.

Україні, без сумнівів, слід очікувати подальшу підтримку від міжнародного співтовариства у процесі відновлення після війни. Проте, важливо розуміти, що ця підтримка не є безмежною, і країни-донори можуть відчуті втому від тривалого конфлікту, зменшуючи обсяг наданої допомоги. Тому українському уряду слід приділяти особливу увагу не лише збереженню існуючих зв'язків та підтримки, але й активній участі в міжнародних ініціативах та співпраці. Україні також варто продовжувати свій курс закріплений в конституції, спрямовуючи свою політику на взаємодію та інтеграцію з європейськими структурами.

Після закінчення війни перед Україною відкривається перспектива вражаючого економічного зростання, однак його успіх буде визначатися реформами, які будуть впроваджені в країні. Ключовими серед них є встановлення верховенства права та активна боротьба з корупцією.

У третьому розділі **«НАПРЯМИ ТА РЕКОМЕНДАЦІЇ ПІСЛЯВОЄННОГО ОНОВЛЕННЯ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ»** було проведено аналіз можливих напрямків соціально-економічного розвитку України. Вивчено питання фінансової

стабільності та інвестицій. Розроблено рекомендації для соціально-економічного відновлення.

Наша країна стоїть перед складним вибором, щодо майбутнього розвитку. Важливо знайти баланс між розвитком економіки та зміцненню національної безпеки, оскільки саме це є визначальним для стабільності та стійкості України.

Уряд нашої держави звісно працює над цим питанням. Результатом є «План відновлення України», представлений урядом у липні 2022 року на конференції у Лугано (Швейцарія). Це стратегічний документ, розроблений для відновлення країни після періоду конфлікту. Десятирічний план визначає 15 ключових сфер, які підлягатимуть ретельному та комплексному відновленню.

Однією з ключових цілей цього плану є створення стійкої та конкурентоспроможної економіки. Враховуючи важливість інновацій та високотехнологічних галузей, план передбачає інвестиції в наукові дослідження та розвиток новітніх технологій. Крім того, велика увага приділяється відновленню інфраструктури, яка постраждала внаслідок конфлікту, з метою поліпшення якості життя громадян.

Спеціальна увага також приділяється сфері соціального розвитку. План включає програми підтримки для постраждалих громадян, реабілітаційні заходи, а також заходи зі створення умов для соціальної інтеграції.

Попередження повторення подібної ситуації є однією з головних стратегічних цілей. Збільшення обороноздатності та зміцнення національної безпеки також враховані в рамках плану, спрямовуючи зусилля на підтримку стабільності та безпеки у регіоні.

Цей план відновлення визначається як важливий інструмент для побудови майбутнього України, спрямованого на стійкий розвиток та поліпшення якості життя її громадян.

Фінансування відновлення передбачено із різноманітних джерел, і для цього уряд України створим наступні фонди:

- Фонд підтримки армії;
- Гуманітарний фонд;
- Фонд відновлення майна та зруйнованої інфраструктури;
- Фонд підтримки малого та середнього бізнесу;
- Фонд відновлення та трансформації економіки;
- Фонд обслуговування та погашення державного боргу.

Також власне для відбудови створено окремий Фонд відновлення України.

За словами Т. Богдан «План відновлення України» має як позитивні, так і негативні аспекти. З позитивних сторін важливо відзначити визнання потенційної синергії з інтеграцією в Європейський Союз та правильні пріоритети, такі як зміцнення інституційної спроможності та деолігархізація. Однак, серед негативних аспектів, існують проблеми з макроекономічними прогнозами, розподілом фінансування, та відсутністю чіткості в програмах. Основні недоліки включають відсутність гармонізації політичних ініціатив, особливо у плані податкової реформи, що може створити конфліктні ситуації та обмежити успішну реалізацію плану. Також відзначаються розбіжності в різних секторах економіки, а також проблеми у програмі фінансування та доступу до капіталу. Окреслені вище проблеми та

протиріччя національного Плану відновлення потребують широкого обговорення та врахування в процесі подальшого опрацювання плану для того, аби отримати до впровадження цілісний та якісно підготований документ.

Взагалі, пошук найбільш підходящої для України економічної моделі є головним завданням провідних економістів та уряду. Саме правильна стратегія відновлення може створити необхідні передумови для становлення України, як потужної, економічно активної та перспективної держави. На думку автора, рекомендації у роботах М. Зверякова, Л. Кістерського, О. Плотнікова, В. Гуменюка та інших є корисними для успішного реформування економічної моделі нашої держави.

Прикладом успішних повоєнних реформувань країни М. Зверяков вважає Західну Німеччину, де основою успішного розвитку стала концепція соціального ринкового господарства. У її фундаменті лежить неоліберальна теорія, розроблена німецькими вченими в першій половині XX ст.. Згідно з нею, вибір господарської системи не може бути результатом дії ринкової стихії. Економічна система формується під державним впливом з урахуванням культурних традицій та їх історичної еволюції.

Концепція соціального ринкового господарства побудована на наступних принципах:

1. ринкова конкуренція забезпечує господарський порядок і вищі темпи зростання національного доходу
2. державний захист ринкової конкуренції
3. заохочення і захист приватної власності державними діями
4. державна боротьба з монополіями
5. захист стабільності національної валюти
6. захист соціально вразливих груп
7. обмежене державне втручання в економіку

Л. Кістерський також визначив та проаналізував стратегічні принципи повоєнного відновлення України. Він говорить про те, що джерел і каналів передання ресурсів Україні на цілі відновлення очікується багато, але найбільш ефективно застосування цих ресурсів доцільно саме за принципами «плану Маршалла».

За його словами, уже зараз розпочинається складна та довгострокова робота з післявоєнного відновлення України. Повинна бути створена досить детальна і конкретна програма, яка дозволить Україні відбудуватися на європейських засадах і дістати членство в євроатлантичних структурах. Наразі для цього основний акцент у процесі реформування і відновлення України має бути зроблено на трьох основних напрямках:

1. управління ресурсами на основі «плану Маршалла»;
2. запровадження ціннісного підходу;
3. реформування освітніх принципів.

Використання сучасних технологій та створення цінного людського капіталу має стати одним із головних рушіїв успішного розвитку нашої країни. Починати потрібно вже зараз, адже це поступовий процес. Успіх даного підходу добре видно на прикладі країн азійського регіону, наприклад Південної Кореї чи Японії.

Праця В. Гуменюка, в певному сенсі, продовжує думку попередніх науковців. Він говорить про те, що для нашої країни найбільш повчальним і, зокрема, застережним у певних аспектах може бути досвід формування трьох, істотно відмінних між собою, моделей державного управління відбудовою країни після Другої світової війни, а саме Німеччини, Японії та Кореї, які ми вже розглядали у 1 розділі.

У цілому, історія розвитку цих трьох країн дає певну інформацію та практичний досвід, що можуть стати актуальними і для України. Деякі принципи підходів можуть убезпечити нашу країну від потенційно можливих ризиків у сфері державного управління на період післявоєнної відбудови.

Інформативною є і робота О. Плотнікова, де він розглядає повоєнне відновлення економіки України в сучасних реаліях фрагментації світової економіки.

Після пандемії коронавірусу, світ стикається з новим викликом – російською військовою агресією проти України, що призводить до перегляду міжнародних економічних відносин та фрагментації світової економіки. Це може призвести до утворення геополітичних блоків із власними стандартами та валютами.

Війна в Україні спричиняє зниження економічного зростання, підвищення безробіття, інфляцію, голод та бідність у всьому світі. Труднощі світової економіки пояснюються не тільки наслідками коронакризи, але й загостренням російської агресії. Сучасні події розкривають нові процеси фрагментації, що призводять до інфляції, безробіття, глобального голоду та нестачі продовольства. Фрагментація вимагає уваги до різних проблем та обдуманого підходу до відновлення економіки України, враховуючи обмежені світові фінансові ресурси та внутрішню замкнутість країн.

Перспективи повоєнної відбудови України, на думку О. Плотнікова, полягають у визначенні й реалізації відповідних параметрів:

- по-перше, залежність від зовнішніх джерел фінансування і матеріальної допомоги;
- по-друге, визначеність зовнішніх пріоритетів розвитку країни і жорстке дотримання рамок таких пріоритетів (наявність статусу країни — кандидата в члени Євросоюзу і перспективи повноцінного членства);
- по-третє, необхідність жорсткого усвідомлення вагомої ролі держави в економічному житті в умовах війни і в період післявоєнної відбудови;
- по-четверте, максимальна коректність у відносинах з іноземними партнерами, у першу чергу в питаннях розрахунку потреб країни у фінансуванні процесу відбудови з огляду на відмінності в ставленні до проблем корупції в Україні й країнах Заходу тощо.

Отже, для успішного повоєнного відновлення України важливо розглядати інтегрований підхід, який включає в себе реформи, орієнтовані на існуючий соціально-економічний стан, застосування принципів соціального ринкового господарства, використання сучасних технологій та створення цінного людського капіталу. Зважаючи на нові виклики світової економіки, Україна повинна розвивати гнучкі стратегії, взаємодіяти з партнерами та максимально використовувати наявні ресурси для відновлення та розвитку.

Для успішної реалізації майбутніх стратегій з відновлення економіки України величезною необхідністю є мобілізація фінансових ресурсів. Як зазначалося раніше, суми, необхідні для цього завдання, розраховуються сотнями мільярдів доларів. Таким чином, виникає актуальне питання: де взяти ці величезні кошти та забезпечити фінансову стабільність нашої країни?

Одним з можливих напрямків є активне залучення іноземних інвестицій та розвиток зовнішньоторговельних зв'язків. Створення сприятливого інвестиційного клімату та підтримка іноземних інвесторів може забезпечити значний потік капіталу в економіку країни. Паралельно з цим, можливе вдосконалення внутрішнього фінансового ринку та підтримка місцевих підприємств. Створення ефективних механізмів кредитування та фінансування дозволить стимулювати внутрішнє підприємництво та забезпечить розвиток внутрішнього ринку.

Необхідно також активно співпрацювати з міжнародними фінансовими інституціями, такими як Міжнародний валютний фонд та Світовий банк, з метою отримання фінансової підтримки та експертної допомоги в проведенні необхідних реформ. Також варто враховувати ту допомогу, яку нам можуть надати наші стратегічні партнери: ЄС, країни Європи, США, Канада та інші. Можливостей залучення коштів очікується багато, тому важливим елементом буде ефективне управління та моніторинг використання залучених коштів, щоб уникнути корупційних ризиків та забезпечити їх максимальну ефективність.

Таким чином, реалізація стратегій з відновлення економіки України вимагає комплексного та добре забезпеченого підходу до забезпечення необхідних фінансових ресурсів та забезпечення стабільності в економіці країни.

Незважаючи на важливість співпраці з іноземними партнерами та залучення їх інвестицій, необхідно пам'ятати, що основний фінансовий стовп держави - це податки, які збираються з внутрішніх підприємств. У цьому контексті національна економіка здатна самостійно накопичувати ресурси та генерувати доходи для розвитку.

Важливо створити такі умови, які сприяють розвитку вітчизняного підприємництва, забезпечуючи йому необхідні ресурси та можливості для ефективного функціонування. Заохочення внутрішнього підприємництва може служити ключовим інструментом для зміцнення економіки та створення стійкої основи для соціального та економічного розвитку країни.

Удосконалення бізнес-середовища в Україні є важливим завданням, особливо в контексті потенційного вступу до Європейського Союзу. Уряд повинен відповідати на різноманітні виклики, спрямовані як на великі підприємства (забезпечення доступу до нових ринків та іноземного капіталу), так і на малі та середні підприємства (протидія корупції, зменшення податкового тиску).

Невід'ємною частиною стратегії повинно бути полегшення регуляторних обмежень, боротьба з корупцією, надання підтримки підприємствам у період викликів, пов'язаних з воєнним конфліктом, а також удосконалення судової системи та розвиток людського капіталу. Крім цього не варто забувати, що акцент на інновації та ефективна комунікація між урядом і підприємствами - ключ для успішного поліпшення бізнес-середовища.

Також варто пам'ятати про те, що пріоритетом є підтримка основних секторів економіки, таких як: аграрний, металургійний, а також ІТ, адже саме ці галузі приносять нашій країні основні доходи. Важливо розуміти, що початок відновлення та початкове акумулювання фінансових ресурсів будуть надходити саме з цих сфер.

У період та після війни важливо розглядати не лише аспекти фінансової стабільності та обороноздатності, але і питання соціальної підтримки власних громадян та розвитку громадянського суспільства. В умовах конфлікту, люди втрачають не тільки матеріальні цінності, а й стикаються з психологічними та соціальними викликами.

Соціальна підтримка громадян включає в себе надання психологічної допомоги, реабілітацію постраждалих, а також створення умов для їхнього швидкого інтегрування в суспільство. Важливо розглядати питання доступу до освіти та медичної допомоги, оскільки це визначає майбутнє громадян та стійкість соціального ландшафту. Громадянське суспільство грає ключову роль у відновленні та побудові миру. Розвиток неприбуткових організацій, ініціатив громадян та місцевих груп сприяє зміцненню соціальних зв'язків та взаємопідтримки. Це сприяє не лише відновленню матеріальних ресурсів, але і зміцнює соціокультурний капітал країни. Такий комплексний підхід враховує не лише економічні та оборонні аспекти, але й глибоко враховує людський фактор та соціальні аспекти відновлення, сприяючи створенню стійкої та гармонійної суспільної структури.

У даний момент, однією з основних проблем українського суспільства є те, що під час російського вторгнення значна частина українського населення (головним чином жінки і діти) емігрувала за кордон. За даними Міністерства закордонних справ України на 21 червня 2023 року, за кордоном знаходиться 8 млн. 177 тис. українців, що становить близько 20% населення України до лютого 2022 року.

Експерти рекомендують уряду розробляти програми та стимули для повернення українців, фокусуючись на оптимальній житловій політиці, ринку праці та боротьбі з бідністю. Звертається увага на необхідність реформ та стратегій для відновлення демографічного потенціалу країни.

Важливим є і впровадження ініціатив спрямованих на зміцнення соціального захисту, розвитку доступу до психологічної та медичної допомоги, створення умов для працевлаштування, підтримку сімей військовослужбовців, ефективне фінансове забезпечення, відновлення житла та соціальну реінтеграцію повинне покращити якість життя та сприяти сталому розвитку суспільства.

Питання соціального забезпечення населення є не менш важливими, тому необхідне формування оптимального рівня видатків бюджету для задоволення суспільних потреб.

Таким чином стратегія соціальної політики має враховувати комплексний підхід до розбудови життєвого середовища, враховувати інтереси як держави, так і суспільства. Важливим є створення умов для повернення та інтеграції громадян, а також активний розвиток новітніх технологій та ІТ-індустрії. Все це відкриває можливості для створення інноваційних рішень та нових робочих місць, що підсилить економічний та соціальний потенціал України.

ВИСНОВКИ

Отже, як ми бачимо, актуальність теми залишається на високому рівні, тому необхідні подальші дослідження різних аспектів післявоєнного оновлення економіки України. У ході дослідження, було проаналізовано багато різної інформації та думок науковців. Таким чином, за результатом дипломної роботи можна зробити наступні висновки:

1. Важливість економічного оновлення, особливо після війни, полягає в його внеску в сталість розвитку та уникнення повторення конфліктів. Успішне економічне оновлення вимагає ретельного планування, виконання реформ та стратегій, а також співпраці між урядом, бізнесом і громадськістю. Країни, що здійснюють ефективне економічне оновлення, можуть очікувати зростання економіки, поліпшення якості життя населення, зменшення бідності та залучення іноземних інвестицій, що сприяє сталому розвитку та благополуччю суспільства.

2. Аналіз "Плану Маршалла" для відновлення Європи після Другої світової війни підкреслює важливість поєднання фінансової допомоги з реформами для досягнення повного економічного відновлення. Успіх такого відновлення обумовлений не лише зовнішньою допомогою, але й організаційними зусиллями та самостійністю європейських країн. Спільна воля та спрямованість на досягнення спільних цілей грали ключову роль у вдалому економічному оновленні та стабілізації регіону після війни.

3. Аналіз досвіду відновлення Німеччини, Японії та Південної Кореї, надає нам можливість здійснити певні узагальнення, які мають важливе значення і для України, особливо в контексті післявоєнного відновлення. Незважаючи на те, що кожна з цих країн має свої унікальні особливості, існують загальні принципи та стратегії, які можуть бути корисними для розвитку, а саме: лібералізація економіки, створення великої кількості робочих місць, орієнтація на експорт продукції з високою доданою вартістю і значне залучення зовнішніх фінансових ресурсів.

4. Для успішного відновлення економіки після війни в Україні критично важливо враховувати попередню економічну модель. Сформована у 1990-ті роки, вона привела до серйозної деіндустріалізації економіки та зниження конкурентоспроможності нашої країни. Хоч ця модель і знизила важливість країни на світовій арені та перетворила її на периферію світового капіталізму, проте саме з неї повинен початися сталий розвиток.

5. Без кардинальних змін у оновленні виробничого потенціалу буде неможливо забезпечити оновлення інших сфер економіки, тому необхідна побудова нової промисловості. Вона повинна бути орієнтована на створення ланцюжків доданої вартості для збільшення прибутку. Недостатнє вкладення в інновації та практично відсутність внутрішнього виробництва призводить до негативних економічних наслідків. Важливими національними пріоритетами повинні стати перехід до низьковуглецевого розвитку та збільшення несировинного експорту.

6. Війна в Україні завдала серйозних проблем всім сферам життя країни, включаючи економіку, соціальний сектор і політичну стабільність. Російська агресія супроводжується значними прямими та непрямими збитками. Необхідні значні ресурси та комплексні заходи для відновлення країни. Після війни Україні

необхідно активно працювати над економічним зростанням, проведенням реформ, привабленням інвестицій та вирішенням соціальних і демографічних проблем для стратегічного розвитку країни.

7. Крім економічних, ключовими є реформи, політиці та соціокультурній сфері. Політична стабільність та демократія потребують системності, а соціокультурне відновлення вимагає гармонії між соціальними групами та підтримку культурної спадщини. Регулювання політичних конфліктів, врегулювання соціально-економічних нерівностей та соціальна реінтеграція є ключовими завданнями для побудови стійкого суспільства. Успіх повоєнного відновлення залежить від взаємодії цих аспектів та сприяє сталому розвитку та миру в країні.

8. Повоєнна відбудова України вимагатиме значних зусиль, тому співпраця з міжнародними організаціями та країнами є вирішальною для отримання фінансової допомоги та успішної відбудови. Необхідно знайти баланс між зовнішнім фінансуванням та внутрішніми реформами, зберігаючи при цьому свій курс на інтеграцію з європейськими структурами. Зусилля у поглибленні міжнародного партнерства та залученні нових інвесторів можуть забезпечити стабільність та підтримку в довгостроковій перспективі.

9. Пошук найбільш підходящої для України економічної моделі є головним завданням провідних економістів та уряду. Саме правильна та теоретично обґрунтована стратегія відновлення може створити необхідні передумови для становлення України, як потужної, економічно активної та перспективної держави.

10. Удосконалення внутрішнього фінансового ринку, підтримка вітчизняних підприємств, створення сприятливого інвестиційного клімату та співпраця з іноземними інвесторами може забезпечити значне збільшення капіталу всередині країни, що позитивно вплине на конкурентоспроможність.

11. У період війни та після, важливо розглядати не лише економічні проблеми, а і питання соціальної підтримки власних громадян. В умовах конфлікту, люди втрачають не тільки матеріальні цінності, а й стикаються з психологічними та соціальними викликами. Постає необхідність у наявності стратегії соціальної політики, яка має враховувати інтереси суспільства та держави.

12. Для успішного відновлення України важливо розглядати комплексний підхід, який включає в себе реформи, орієнтовані на існуючий соціально-економічний стан, застосування принципів соціального ринкового господарства, використання сучасних технологій та створення цінного людського капіталу. Зважаючи на нові виклики світової економіки, Україна повинна розвивати гнучкі стратегії, взаємодіяти з партнерами та максимально використовувати наявні ресурси для відновлення та розвитку.

АНОТАЦІЯ

Бринза М. В., «Теоретичні передумови розробки напрямів післявоєнного оновлення економіки України»,
кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня магістра зі спеціальності
«051 Економіка» за магістерською програмою «Економіка»,
Одеський національний економічний університет
м. Одеса, 2024 рік

Кваліфікаційна робота магістра складається з трьох розділів. Об'єкт дослідження – економічні та соціальні процеси в Україні, які виникають та розвиваються внаслідок повномасштабної війни

У ході роботи було розглянуто основні виклики, що виникають внаслідок військового конфлікту. Були досліджені історичні приклади повоєнного відновлення та визначено досвід, який буде корисним нашій державі. Проаналізовано соціально-економічну модель України до початку повномасштабної війни.

Оцінено вплив воєнних дій на економіку та окреслено соціальні і економічні наслідки війни в Україні. Вивчено роль та можливості міжнародних організацій та країн у відновленні економіки України після війни.

Запропоновано стратегії та напрями соціально-економічного відновлення економіки України, синтезовані на теоретичних концепціях та практичних можливостях.

Ключові слова: економіка України, економічне оновлення, післявоєнне відновлення, «план Маршала», наслідки війни, соціально-економічний розвиток, інвестиції, реформування, зовнішні чинники, міжнародна співпраця

ANNOTATION

Brynza M. V., «Theoretical prerequisites for the development of directions for the post-war renewal of the economy of Ukraine»,
thesis for Master degree in specialty «051 Economics» under the program «Economics»,
Odesa National Economic University
Odesa, 2024

Thesis consists of three chapters. Object of study – economic and social processes in Ukraine that arise and develop as a result of a full-scale war.

In the thesis, the main challenges arising from the military conflict were considered. Historical examples of post-war reconstruction were studied and experience that would be useful to our state was determined. The socio-economic model of Ukraine before the start of a full-scale war is analyzed.

The influence of military operations on the economy is assessed and the social and economic consequences of the war in Ukraine are outlined. The role and capabilities of international organizations and countries in the recovery of Ukraine's economy after the war are studied.

Strategies and directions of socio-economic recovery of Ukraine's economy, synthesized on theoretical concepts and practical possibilities, are proposed.

Keywords: Ukraine's economy, economic renewal, post-war recovery, "Marshall's plan", consequences of the war, socio-economic development, investments, reforms, external factors, international cooperation